

Tradiție și inovație în terminologia alimentară românească. Clasa preparatelor din cereale

Petronela SAVIN*

Key-words: *food terminology, etymological layers, cultural anthropology*

Studiul terminologiei unei limbi, ca ansamblu de semne lexicale, considerate în relație cu un anumit domeniu, este întotdeauna ancorat în cultură. În privința relației dintre limbaj și cultură, Eugeniu Coșeriu afirmă că aceasta se prezintă în mod esențial în trei sensuri diferite. Pe de o parte, limbajul însuși este o formă primară a culturii, a obiectivării creativității umane (a spiritului creator). Pe de altă parte, limbajul reflectă cultura nonlingvistică; el este actualitatea culturii, adică exprimă cunoașterile, ideile și judecățile despre realitatea cunoscută. În afară de aceasta, nu se vorbește numai cu ajutorul limbajului, ca atare, al competenței lingvistice, ci și prin intermediul competenței extralingvistice, al cunoașterii lumii, adică prin intermediul cunoașterilor, ideilor și judecăților despre lucruri; iar cunoașterea lumii influențează expresia lingvistică și o determină într-o oarecare măsură (Coșeriu 1994: 139).

Studiul terminologiei unei limbi, din perspectiva structurilor semantice profunde, ipotetic culturale, poate fi conjugat cu studiul etimologic. Stabilirea relațiilor dintre elementele unui sistem lexical, ținându-se seama de diversele straturi etimologice, prilejuiește ilustrarea unor mecanisme esențiale ale reflectării istoriei nonevenimentiale în limbă deoarece istoria cuvintelor nu poate fi făcută decât în raport cu istoria societății, adică cu faptele extralingvistice care au dus la apariția sau dispariția unui cuvânt.

Studierea etimologiei cuvintelor aparținând unui domeniu onomasiologic poate oferi posibilitatea ilustrării relației dintre cultură și limbă într-o manieră complexă, depășindu-se stadiul cazului. Mai mult, analiza etimologică a unui ansamblu lexical precum cel al alimentației prilejuiește și relevarea unor mecanisme esențiale ale reflectării în limbă a unor realități fundamentale ale individului. Maniera în care o limbă își asumă o parte din terminologia altui popor dintr-un domeniu esențial poate fi un criteriu pentru ilustrarea tipului de relații lingvistice și culturale dintre două popoare. Pentru caracterizarea unei limbi istorice este important discursul referitor la elemente de bază ale raporturilor om – mediu, unul dintre acestea fiind hrana.

În această ordine de idei, Stelian Dumistrăcel a demonstrat că studiul formelor lingvistice din câmpul semantic al *pâinii* poate ilustra trăsături esențiale ale graiului unei populații. Lingvistul ieșean analizează organizarea etimologică a lexemelor din această arie, excerptate din etnotextele înregistrate în culegerile de texte dialectale

* Universitatea „Vasile Alecsandri”, Bacău, România.

pentru *Atlasul lingvistic moldovenesc*, relevând trăsăturile limbii vorbite de subiecții moldoveni anchetați. Autorul observă că, pe fondul întrebunțării curente de către vorbitori a verbelor, a substantivelor, a adjectivelor și a uneltelor gramaticale din lexicul de bază al dacoromânei (cu apariția unui singur cuvânt rusesc, un termen general, *mucenie* „muncă, facere”), termenii esențiali referitori la tehnologia preparării pâinii (produse finite, materii, acțiuni, instalații și unelte) sunt de origine latină sau creații pe teren românesc; urmează împrumuturile vechi slave sau neoslave, comune dacoromânei, apoi împrumuturi turcești și grecești, unele, de asemenea, cu circulație semnificativă cel puțin pe teritoriul Vechiului Regat și, în sfârșit, împrumuturi din limbile rusă sau ucraineană, cunoscute și în graiurile dintre Prut și Carpați (în special în nordul Moldovei), respectiv, în Maramureș. Specificul strict local îl dau termenii pentru produse finite reprezentând mai ales adoptarea unor „rețete” de la ruși sau ucraineni (Dumistrăcel 2003: 118–131).

Considerăm posibilă, în linii generale, o proiecție de același tip și pentru limba română. Avem în vedere studierea numelor preparatelor pe bază de cereale, urmărind ilustrarea evoluției lexicului acestei clase, cu relevarea modelelor culturale asumate în anumite circumstanțe istorico-sociale.

Din cadrul acestei terminologii, nu s-au păstrat în limbile romanice decât puține nume. Româna moștenește din latină, la fel ca și alte limbi romanice, termenii *pâine* (lat. *panis*, cf. it. *pane*, prov., cat. *pa*, fr. *pain*, sp. *pan*, pg. *pão*) și *turtă* (lat. *turta*, cf. it., prov., sp., pg. *torta*, fr. *tourte*). La acestea, se adaugă cuvântul latinesc care există numai în română, aparținând latinei dunărene care l-a luat din vechea greacă, *cir*. *Cir*, un cuvânt regional folosit pentru „zeamă (îngroșată) scoasă din mămăliga care fierbe, înainte de a fi mestecată”, are la bază, după Marius Sala, un cuvânt latinesc **chylos*, împrumutat din greacă, însemnând „suc, sevă, decoct”. A fost folosit ca termen de bucătărie și de medicină în latina dunăreană, unde va fi avut sensul de „terci, mămăligă apoasă”, păstrat până azi în anumite regiuni din Transilvania și Moldova. Cuvântul *chylos* există și în latina medievală, de unde l-a împrumutat în sec. al XIV-lea franceza (*chyle* „lichid lăptos care constituie conținutul vaselor limfatice intestinale”); ca neologism, din franceză și din latină l-a împrumutat și româna pe *chil* „lichid lăptos care constituie conținutul vaselor limfatice intestinale”. Deci, *cir* „mămăligă apoasă” și *chil* „lichid lăptos...” sunt dublete etimologice (Sala 2005a: 12).

Tot de origine latină este și termenul *plăcintă*, care are la bază lat. *placenta* „prăjitură netedă”, păstrat numai în rom. *plăcintă* și absent în restul României, dovadă dezvoltarea periferică a limbii române, izolată de lumea latină (Pușcariu 1976: 221); celelalte limbi romanice cunosc derivate de la lat. **focacia* (fr. *fouace*) sau un împrumut germanic (**wastil* „hrană” > fr. *gateau* „prăjitură”). Față de cuvântul din latină, româna prezintă o evoluție semantică; termenul însemnând „prăjitură umplută cu diverse produse”. În română există un dublet etimologic neologic *placentă*, împrumutat din fr. *placenta*, împrumutat la rândul lui din latina naturaliștilor, unde *placenta* din latina clasică a căpătat sensul de „membrană care face legătura între mamă și embrion”, datorită asemănării cu prăjitura plăta latinească (Sala 2005a: 12). Așadar, și ținând cont de acest exemplu, afirmația lui M. Bartoli, potrivit căreia româna este cea mai fidelă și, în același timp, cea mai puțin fidelă Romei dintre toate provinciile latine (Bartoli 1940: 1–13), este pe deplin motivată.

După H. Mihăescu, până în secolul al VI-lea, elenismele au pătruns în provinciile dunărene prin mijlocirea limbii latine, deci, potrivit principiului etimologiei directe, este vorba tot despre cuvinte cu etimon latinesc. Este cazul cuvântului *pască* (lat. *pacha*) (Mihăescu 1966: 56–65).

Un cuvânt din clasa preparatelor din cereale, clasificat drept autohton probabil de către Gr. Brâncuș, este *bulz* „cocoloș; cocoloș de măvăliță caldă în care s-a pus brânză sau urdă” (comp. cu alb. *bulëzë*, *bulëz*, derivat din *bulë* „mugure”; Brâncuș 1983: 130–151). Multe din cuvintele cu origine necunoscută au fost considerate, fie datorită criteriului onomasiologic, fie din pricina corespondenței cu forme din albaneză, ca aparținând fondului autohton, dintre acestea cităm: *geandără*, *mălai*, *măvăliță*, *terci*. Originea lor rămâne de demonstrat.

Faptul că nume ale alimentelor fundamentale sunt moștenite e o dovadă a statutului acestei limbi în conștiința vorbitorilor, care nu s-au despărțit de formele lingvistice ce reflectă realități esențiale, „structuri ale cotidianului”, aparținând „duratei lungi” (Braudel, 1984: 112). Cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de alte părți de vorbire, substantivele au suferit cele mai profunde schimbări în decursul istoriei limbii, în sensul că multe au fost înlocuite sau și-au modificat sensul cu destulă ușurință. Acest fapt se datorează conținutului lor semantic, ele desemnând, în primul rând, elemente materiale care se înnoiesc neconținut (Jordan-Manoliu 1965: 255).

„Autohtoniei”, în materie de terminologie privitoare la alimentația omului, îi aparține și clasa cuvintelor formate pe teren românesc.

Derivarea reprezintă una dintre modalitățile fundamentale de creare de noi cuvinte și la nivelul terminologiei preparatelor din cereale. Deasa întrebuintare a diminutivelor este evidentă mai ales în româna populară. Studiind distribuția geografică a sufixelor diminutive, în ceea ce privește terminologia alimentară, nu se înregistrează deosebiri mari de la o regiune la alta, mai curând, temele la care se atașează aceste diminutive variază, în Transilvania fiind chiar mai bogate. De pildă, în ALRM II, vol. III, pentru pentru „răsunoi, pânișoara făcută din aluatul ras de pe vasul în care s-a frământat”, h. 872, se înregistrează formele *cocuț* (pct. 346, 362), *turtiță* (pct. 848), *turtică mică* (pct. 762), *țipoiel* (pct. 47), *țipăuș* (pct. 235), *lipiaș* (pct. 682), *pânișoară* (pct. 514), *colăcel* (pct. 574, 605), *colăcuț* (pct. 365), *cocoșică* (pct. 791); pentru „corn”, h. 879, *cornișor* (pct. 682, 762), *cornuleț* (pct. 723, 784), *corneț* (pct. 36), *cornenci* (pct. 141), *chinfluț* (pct. 284), *prețâl* (pct. 365), *cultucaș* (pct. 414); pentru „scoverzi”, h. 881, *turtițe* (pct. 551), *turtișoare* (pct. 514), *turtică mică* (pct. 762), *gogoșele* (pct. 791, 812, 848), *colăcei* (pct. 53); pentru „tăieței”, h. 882, *tăieței* (în jumătatea sudică a țării), *tomăcei* (pct. 682), *lăcșuțe* (pct. 279), *răstăuțe* (pct. 346); pentru „colțunași”, h. 883, *colțunași* (Moldova), *ochișori prinși* (pct. 365), *urechiuși* (pct. 723), *lășchițe* (pct. 47), *cornișori* (pct. 386); pentru „gogoși”, h. 887, *gogoșele* (Oltenia), *turtițe* (pct. 29, 365), *scovârduțe* (pct. 27, 64), *cocurele* (pct. 219).

Un alt procedeu de formare pe teren românesc a terminologiei culinare cu o răspândire destul de largă este compunerea. Prezintă interes, din perspectiva modalităților de formare, denumirile alimentelor rituale, care, deseori, includ un nume din calendarul creștin, de exemplu, pentru „roșcove”, în ALRM II, vol. III, h. 961, apar formele: *pita lui (Sfântul) Ioan* (pct. 102, 235, 250, 284), *pita lui Sântion* (pct. 346), *pita lui Domnul Christos* (pct. 64), *sântianoș* (pct. 316).

Metaforizarea, procedeu ce are la bază schimbarea numelui unui obiect prin numele altuia în condițiile în care între ele există o asemănare, constituie un alt mijloc prin care terminologia alimentară s-a îmbogățit.

Numele *gogoasă* a fost dat unei prăjituri, care, rumenită în ulei, se umflă asemenea excrescenței rotunde, întâlnite pe ramurile unor specii de stejar.

Denumirile pentru „floricelile de porumb”, înregistrate în ALRM II, vol. III, h. 934, sunt, de asemenea, rezultatul metaforizării: *floricelile*, *flori* (în S-E), *berbeci* (pct. 812, 876), *cocoși*, *cocoși* (Transilvania și nordul Moldovei), *gânsaci* (pct. 365), *puiculițe* (pct. 365), *cocoloși* (pct. 157), *gâște* (pct. 551), la fel, numele înregistrate pentru „foaie (de plăcintă sau tăiței)”, h. 889, sunt: *pătură* (în aproape întreaga Transilvanie), *frunză* (pct. 531), *pânză* (pct. 833).

Împrumuturile reprezintă, alături de cuvintele moștenite și de cele formate pe teren românesc, o categorie importantă a terminologiei.

Cuvântul din terminologia preparatelor din cereale care ar fi susceptibil de a fi trecut în categoria împrumuturilor străvechi sud-slave, după G. Mihăilă, este *scovardă*. După acest autor, *scovardă* este un cuvânt care prezintă o formă slavă dinaintea metatezei lichidelor în limbile sud slave și în grupul cehoslovac. Grupurile *or*, *ol*, *er*, *el*, între consoane, au trecut la *ra*, *la*, *rě*, *lě* prin faza intermediară, cu vocală alungită, *ār*, *āl*, *ēr*, *ēl*. Cuvântul *scovardă*, din **skovarda* (<**skovorda*), cf. v.sl. și mbg. *skovrada* „tigaie”, conservă etapa intermediară *ār* cu lipsa metatezei sud-slave *or* > *ra*. Metateza lichidelor s-a petrecut în limbile slave sudice după așezarea vorbitorilor acestora în Peninsula Balcanică (sec. al VI-lea – al VII-lea) și înaintea apariției primelor texte scrise, în a doua jumătate a secolului al IX-lea, fără însă ca acest fenomen să se fi petrecut consecvent în toate graiurile, fapt explicabil prin teoria ariilor laterale. Prin urmare, acest cuvânt poate fi considerat un împrumut vechi sud-slav, nu în mod obligatoriu anterior secolului al IX-lea. Vechimea cuvântului *scovardă* rezultă nu numai din caracterul arhaic al acestui fonetism, ci și din evoluția sensului, neîntâlnită în limbile slave (metonimie): „tigaie” > „plăcintă care se prăjește în tigaie” (Mihăilă, 1973: 70).

Alte cuvinte de origine slavă privesc alimentația rituală și au intrat în limba română prin intermediul cultului ortodox: *agneț* „pâine sfințită, hostie” (sl. *aganici* „miel”) ¹, *anafură* (sl. (*a*)*nafora*), *colac* (sl. *kolačĭ*, d. *kolo* „roată, cerc”), *colivă* (sl. *kolivo*), *prescură* (sl. *proskura* „oferire, prinos”).

În ceea ce privește influența turcească asupra terminologiei preparatelor din cereale, aceasta privește diverse specialități de sorginte orientală: *pesmet* (turc. *peksimet*, compus d. turc. *pek* „uscat” și arb. *simet* „mâncare, prânz”), *somon* „pâine de calitate inferioară” (turc. *somon*), *tocmag* (turc. *tutmaç*), *trahana* (turc. *tarhana* „tăiței”).

De origine neogreacă sunt câteva cuvinte ce reprezintă nume de copturi precum *azimă* (ngr. *ázima* „nedospit”) și *franzelă* (ngr. *frantzéla*), precum și denumirea unui preparat pe bază de făină, *macaroană* (ngr. *makarónia*). Dintre cuvintele cu etimologie multiplă, pentru care originea neogreacă reprezintă o posibilă variantă, face parte termenul *pită* (ngr. *píta*, bulg. *pita*, magh. *pita*).

¹ Precizăm faptul că, în cazul cuvintelor pentru care nu se indică sursa etimologiei prezentate, au fost utilizate, în general, DA, DE, DLR, MDA și NDU.

În privința împrumuturilor din limbile slave moderne, de multe ori, este greu de spus din care sursă slavă (rusă, ucraineană, poloneză) provine un oarecare termen din graiurile populare românești de nord-est, în care contactul lingvistic cu limbile menționate datează de multe secole. Din această cauză, lexicografii și lexicologii sunt nevoiți să invoce la etimologie toate variantele prezente în idiomurile menționate. Din această categorie fac parte nume de preparate din cereale precum: *coleașă* (bulg. *kulijaša*, sb. *kulijes*), *cozonac* (bulg. *kuzunak*, ngr. *houdounáki*), *lipie* (sb. *lepinja*, magh. *lepény*), *papară* (bulg. *popara*, ngr. *papára*), *piroșcă* (rus. *pirožki*, ucr. *pyrožki*), *pogace* (sb. *pogaca*, magh. *pogácsa*). Din sârbă a fost împrumutat cuvântul *clic* „pâine prost făcută, mămăligă cu cocoloașe” (Zanne, P III, 605; sb. *kljuk*), din poloneză, termenul *bulcă* cu varianta *burcă* „pânișoară; mălai mic, turtă sau pâine de făină de grâu și de porumb” (pol. *bulka*), din ucraineană, *bocăneț* „răsunoii” (ucr. *buchanéc*) și *pampușcă* „scoverzi” (ucr. *pampuška*).

Dacă împrumuturile din neogreacă, turcă și limbile neoslave sunt prezente în aria secundară sud-estică a dialectului dacoromân, cele din limbile maghiară și germană caracterizează graiurile din aria dialectală nord-vestică. Cuvinte de origine maghiară din terminologia preparatelor din cereale sunt: *balmoș* (magh. *bálmos*), *julfă* (magh. *zsufa* „zeamă”) și *lașcă* „tăieței” (magh. *laska*). Dintre cuvintele înregistrate de ALRM II, vol. III, ca fiind răspândite în graiurile din unele zone din Transilvania, cităm, de asemenea, *pancovă* „uscățele, clătită” (magh. *pánkó*; h. 881/64, 105, 235, 310), *jimblă* „franzelă” (magh. *szemlye*; h. 879/279). Împrumuturile din germană sunt, de asemenea, în cea mai mare parte, reflexe ale variabilei diatopice pe terenul limbii române, fiind, pentru Transilvania, ceea ce sunt turcisme, dar mai ales elementele de origine neogreacă, pentru Moldova și Muntenia. La nivelul terminologiei preparatelor din cereale, conform ALRM II, vol. III, în Transilvania s-a păstrat denumirea *craflă* „gogoasă” (germ. *Krapflen*; h. 887). Variația diatopică este dată și de conservarea unui anumit sens al unui cuvânt intrat în limba literară. De pildă, pentru „corn” se zice în aproape întreaga Transilvanie *chiflă* (germ. *Kipfel*), cu variantele *chiflu*, *chinflu*, *chinfluț*, *chifit*, *chifăl* (h. 879)².

Termenii din franceză, la fel ca cei din italiană sau engleză, sunt, în general, mai recentă decât cei din limbile analizate anterior și, spre deosebire de aceștia, al căror împrumut se explică prin vecinătatea geografică și, respectiv, contactul direct dintre vorbitorii de diferite limbi, aceștia au la bază, în primul rând, factorul social. Astfel, excluzând numele preparatelor dulci, din terminologia preparatelor din cereale de origine franceză fac parte: *budincă* (fr. engl. *pudding*), *crochetă* (fr. *croquettes*), *graten* (fr. *gratin*), *saleu* (fr. *salé*); din terminologia de origine italiană: *cannelloni* (it. *cannelloni*), *lazane* (it. *lasagna*), *pizza* (it. *pizza*), *ravioli* (it. *ravioli*), *rizoto* (it. *risotto*), *spaghete* (it. *spaghetti*), *tortellini* (it. *tortellini*), iar din cea de origine engleză: *puđing* (engl., fr. *puđing*) și *sticks* (engl. *sticks*).

Asadar, în cadrul subclasei numelor de preparate pe bază de cereale, termenii moșteniți din fondul latin, din substrat sau cei cu etimologie necunoscută desemnează alimente fundamentale, termenii de origine slavă descriu preparate cu valoare ritualică, specifice cultului ortodox; sub semnul contactului între vorbitori, a

² Pentru ansamblul împrumuturilor germane înregistrate pe baza atlaselor lingvistice românești, cf. Arvinte 2002: passim; vezi, de asemenea, Dumistrăcel 1978: 304–344 (capitolul *Fonetismele împrumuturilor germane*) și 1978: 348–354 (secțiunea *Fonetisme care se explică paralel prin germană și maghiară*).

influențelor diverse din sfera culturii materiale și a comerțului, se află termenii turcești, cei de sorginte neogreacă, bulgară, maghiară, germană, franceză, italiană și engleză; aceștia desemnează, în general, alimente pe bază de aluat, mai mult sau mai puțin sofisticate, care au îmbogățit cultura culinară tradițională.

Se observă, așadar, cu atât mai mult la nivelul unei clase semantice, că terminologia alimentară moștenită cuprinde, în general, termeni fundamentali, definind o civilizație agropastorală, în timp ce terminologia împrumutată oferă o mare diversitate în ceea ce privește actul alimentar, sugerând drumul către o societate industrializată, bazată pe comerț.

Bibliografie

- ALRM II = *Micul Atlas lingvistic român*, partea a II-a, serie nouă, vol. III, întocmit de Institutul de Lingvistică și Istorie Literară al Academiei Române, filiala Cluj, sub conducerea lui E. Petrovici, București, Editura Academiei, 1967.
- DA = [Academia Română] *Dicționarul limbii române*; I/I, literele A-B, București, 1913; I/II, litera C, București, 1940; I/III, fascicula I, D-de, București, 1949; II/I, literele F-I, București, 1934; II/II, fasc. I, *J-lacustru*, București, 1937; II/III, *ladă-lojniță* [s.a].
- DE = Ciorănescu, Alexandru, *Dicționarul etimologic al limbii române*, ediție îngrijită și traducere din limba spaniolă, de Tudora Șandru Mehedinți și Magdalena Popescu Marin, București, Editura SAECULUM I. O, 2002.
- DLR = [Academia Română], *Dicționarul limbii române* (serie nouă), București, Editura Academiei, t. VI, litera M (1965–1968); VII/1, litera N (1971); VII/2, litera O (1969); VIII/1–5, litera P (1972–1984); IX, litera R (1975); X/1-5, litera S (1986–1994); XI/1, litera Ș (1978); XI/2–3, litera T (1982–1983); XII/1, litera Ț (1994); XIII/1, litera V (V- veni; 1997; venial-vizurină; 2003); IV, litera L (*L-lherzolită*; 2008); V, litera L (*Li-luzulă*, 2008).
- MDA = [Institutul de Lingvistică „Jorgu Iordan – Al. Rosetti”], *Micul dicționar academic*, vol. I-IV, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001–2003.
- NDU = Oprea, Ioan, Pamfil, Carmen-Gabriela, Radu, Rodica, Zăstroiu, Victoria, *Noul dicționar universal al limbii române*, București–Chișinău, Editura Litera Internațional, 2006.
- Zanne 1895–1912: Iuliu Zanne, *Proverbele românilor din România, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia. Proverbe, zicători, povățuiri, cuvinte adevărate, asemănări, idiotisme și cimilituri cu un glosar româno-frances*, vol. I-X, București, Editura Librăriei Socecu & Comp.

*

- Arvinte 2002: Vasile Arvinte, *Raporturi lingvistice româno-germane. Contribuții etimologice*, Bacău, Editura Egal.
- Bartoli 1940: M. Bartoli, *La spiccata individualita della lingua romana*, în „Archivio glottologico italiano”, nr. 34, p. 1–13.
- Braudel 1984: Fernand Braudel, *Structurile cotidianului: posibilul și imposibilul*, vol. I-II, traducere și postfață de Adrian Riza, București, Editura Meridiane.
- Brâncuș 1983: Grigore Brâncuș, *Vocabularul autohton al limbii române*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Coșeriu 1994: Eugen Coșeriu, *Lingvistica din perspectivă spațială și antropologică. Trei studii*, cu o prefață de Silviu Berejan și un punct de vedere editorial de Stelian Dumistrăcel, Chișinău, Editura Știința.
- Dumistrăcel 1978: Stelian Dumistrăcel, *Influența limbii literare asupra graiurilor dacoromâne. Fonetica neologismului*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.

- Dumistrăcel 2003: Stelian Dumistrăcel, «*Graiul pâinii*» în lumina «*lingvisticii integrale*» coșeriene, în „*Limba română*” (Chișinău), anul XIII, nr. 4–5, p. 118–131.
- Iordan, Manoliu 1965: Iorgu Iordan, Maria Manoliu, *Introducere în lingvistica romanică*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Mihail 2000: Zamfira Mihail, *Etimologia din perspectivă etnolingvistică*, București, Editura Univers Enciclopedic.
- Mihăescu 1966: Haralambie Mihăescu, *Influența grecească asupra limbii române până în secolul al XV-lea*, București, Editura Academiei.
- Mihăilă 1973: G. Mihăilă, *Studii de lexicologie și istorie a lingvisticii românești*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Niculescu 1978: Alexandru Niculescu, *Individualitatea limbii române între limbile romanice. Contribuții socioculturale*, vol. II, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Pătruț 1974: I. Pătruț, *Studii de limba română și slavistică*, Cluj, Editura Dacia.
- Pușcariu 1976: Sextil Pușcariu, *Limba română. I. Privire generală*, prefață de G. Istrate, note, bibliografie de Ilie Dan, București, Editura Minerva (ed. I: 1940).
- Rosetti 1971: Al. Rosetti, *Istoria limbii române literare, I. De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*, ediția a doua revăzută și adăugită, București, Editura Minerva.
- Russu 1970: I. Russu, *Elemente autohtone în limba română. Substratul comun româno-albanez*, București, Editura Academiei.
- Sala 1988: Marius Sala (coord.), *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Sala 2005a: Marius Sala, *Istoria cuvintelor I, Nume de mâncăruri*, în „*Pro Saeculum*”, nr. 5, p. 12.
- Sala 2005b: Marius Sala, *Istoria cuvintelor II–III, Nume de mâncăruri*, în „*Pro Saeculum*”, nr. 6–7, p. 19–20.
- Sala 2006a: Marius Sala, *Istoria cuvintelor V, Nume de mâncăruri orientale*, în „*Pro Saeculum*”, nr. 1, p. 14.
- Sala 2006b: Marius Sala, *Nume de mâncăruri germane*, în „*Pro Saeculum*”, nr. 9–10, p. 5–6.
- Stoichițoiu-Ichim 2001: Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura ALL.
- Șăineanu 1900: Lazăr Șăineanu, *Influența orientală asupra limbii și culturii române*, vol. I–III, București, Editura Librăriei Socec.
- Tagliavini 1977: Carlo Tagliavini, *Originile limbilor neolatine. Introducere în filologia romanică*, versiune românească îngrijită și coordonată de Alexandru Niculescu, traducere de Anca Giurescu și Mihaela Cârstea-Romașcanu, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
- Zafiu 2001: Rodica Zafiu, *Diversitate stilistică în româna actuală*, București, Editura Universității din București.

Romanian Food Terminology between Tradition and Innovation. The Class of the Names of Dishes Based on Cereals

Going beyond the level of general terminological research, this study takes into account the widest field of cultural anthropology by stressing the cognitive frames and cultural models established in the Romanian language on the level of food terminology.

When describing a terminological assembly, it is very important to establish the relation between what a language inherited, an element felt as irreplaceable, what a language created on its territory, as a natural way of expressing one's world through words, and what a language borrowed from other languages, as elements assumed in certain modernization conditions. Establishing the relations between the elements of a lexical system by taking into account the various etymological layers, occasions the illustration of certain essential mechanisms of reflecting the non-eventful history in language since the history of words cannot but be made in relation to the history of society, that is, with the extralinguistic facts that led to the occurrence or disappearance of a word. Food habits represent one of the most important segments of human existence and they may characterize the history of a people. The evolution of these customs and, with them, of an entire material culture that is related to man's food represents a way of illustrating the particularity of a nation in the context of the relationship with other peoples.